

SFINTELE ICOANE

Sfintele icoane formează un mare tezaur spiritual - duhovnicesc al Bisericii. Despre sfintele icoane s-au spus și scris multe, de către teologi. Înaintașii și Sfinții Părinți au vorbit despre rolul lor, duhovnicesc și dogmatic în același timp, și ne-au învățat să ne închinăm la icoane ca la înșiși sfinții care sunt închipuiți pe ele. „Căci cinstea dată icoanelor se urcă la chipul cel dintâi”, spune Sfântul Vasile Cel Mare.

Mulți consideră sfintele icoane mai mult ca valori artistice și istorice decât ca obiecte purtătoare de har și sfințenie. Ei admiră îndeosebi vechimea, culorile, măiestria și arta cu care sunt lucrate. Dar nu surprind, nu simt duhul care vibrează și se transmite prin aceste sfinte obiecte. Prin intermediul sfintelor icoane, noi suntem permanent în comuniune cu Iisus Hristos, cu Fecioara Maria - Născătoarea de Dumnezeu și cu toți sfinții, prin sfânta rugăciune.

Prin sfintele icoane întreținem un continuu dialog cu Creatorul cerului și al pământului și cu toți sfinții. Este suficient numai să vezi o icoană, să îngenunchezi în fața ei, că te și înalți, imediat, cu mintea la Iisus Hristos.

Desigur, ne putem ruga și fără să avem în față icoane, dar creștinul obișnuit își adună mintea cel mai ușor și intră în atmosfera rugăciunii stând în fața unei icoane făcătoare de minuni, și, de fapt, toate icoanele pot fi făcătoare de minuni! Atunci simte imediat Harul Sfântului Duh în inima sa, simte o prezență divină continuă, căldură și încredere duhovnicească, pe care le-ar simți mult mai greu dacă s-ar ruga în lipsa unei astfel de icoane.

Cu alte cuvinte, sfintele icoane scurtează calea între cer și pământ, întrețin un permanent dialog între Dumnezeu și om, îl urcă pe om spre cer, după măsura smereniei lui și îl coboară pe Dumnezeu spre pământ, după nemăsurata Lui dragoste!

Referindu-ne, în cele ce urmează, în mod concret, la una dintre ele, foarte importantă, vestită și celebră, vom reține faptul că Icoana Maicii Domnului, făcătoare de minuni, numită „Prodromița”, ce se traduce sau tâlcuiește Înaintemergătoarea, căci despre ea este vorba, se află în Schitul Românesc Prodromu, în Sfântul Munte Athos. Între icoanele nefăcute de mâini omenești se numără și această icoană a Maicii Domnului, ce se cheamă „Prodromița”, zugrăvită în chip minunat în anul 1863, în Țara Românească.

Altfel spus, în acel an, Părinții Nifon și Nectarie, ctitorii Schitului Prodromu, din Sfântul Munte Athos, mergând în țară pentru trebuințele schitului, aveau în inima lor o mare dorință pentru o icoană făcătoare de minuni a Maicii Domnului, care să fie așezată în biserica cea nouă, după cum mai toate mănăstirile Sfântului Munte Athos au câte o icoană făcătoare de minuni.

Așadar, aflându-se Părinții Nifon și Nectarie în Iași, au început a cerceta acolo pentru a afla un

zugrav mai iscusit și cu viață plăcută lui Dumnezeu, care să le zugrăvească o icoană a Născătoarei de Dumnezeu. Și au găsit un zugrav bătrân, Iordache Nicolau, cu care s-au învoit să le facă această icoană, după modelul primit de la părinți. Însă s-au tocmnit ca să lucreze numai cu post, adică: de dimineață până când va flămânzi să nu ia nimic în gură, iar după-masă să nu mai picteze, ci alt lucru să facă până a doua zi, urmând această rânduială până la terminarea ei.

Bătrânul zugrav a primit învoiala cu toată evlavie și mulțumirea. Iată ce scria el, în 29 mai 1863, despre zugrăvirea icoanei cea cu dumnezeiască minune săvârșită, într-o scrisoare păstrată în arhiva Schitului Prodromu: „Eu, Iordache Nicolau, zugrav din orașul Iași, am zugrăvit această Sfântă Icoană a Maicii lui Dumnezeu, cu însăși mâna mea, și în vremea lucrului a urmat o minune preaslăvită, în modul următor:

După ce am terminat veșmintele, după meșteșugul zugrăvirii mele, m-am apucat să lucrez fața Maicii Domnului și a Domnului nostru Iisus Hristos; iar după ce am dat gata mâna întâia și a doua, apucându-mă de noapte ca să termin de zugrăvit, privind eu la chipuri am văzut că totul a ieșit dimpotrivă, pentru care foarte m-am mâhnit, socotind că mi-am uitat meșteșugul. Și așa, făcându-se seară, m-am culcat mâhnit, nemâncând nimic în ziua aceea, dar socotind că a doua zi sculându-mă, să mă apuc mai cu dinadinsul de lucru.

După ce m-am sculat a doua zi, mai întâi am făcut trei metanii Maicii lui Dumnezeu, rugându-mă să-mi lumineze mintea, ca să pot isprăvi Sfânta Icoană; și când m-am dus să mă apuc de lucru, o! preaslăvite minunile Maicii lui Dumnezeu!... S-au aflat chipurile terminate desăvârșit, precum se vede. Eu văzând această minune, n-am mai îndrăznit a-mi pune condeiul pe ea, fără numai am dat lustrul cuviincios, deși greșeala am făcut aceasta, ca să mai dau lustru la o asemenea icoană. Aceasta este povestirea, pe scurt, a acestei Sfinte Icoane”.

Rugăciunea pe care preoții o rostesc înaintea acestei icoane este următoarea: „Prea Sfântă Stăpână, de Dumnezeu Născătoare, pururea Fecioară Maria, protectoarea și apărătoarea noastră, cerem a Ta nebiruită apărare. Împărăteasa Cerului și a pământului, ceea ce ai cu dreptate numele de «Prodromița», adică înaintemergătoare, întărește-ne întru lucrarea faptelor bune și ne du de mână întru Împărăția cea cerească. Povățuiește-ne pe noi, toți drept credincioșii creștini, spre a vedea și veșnic a ne îndulci de mărirea Fiului Tău și Dumnezeul nostru, că Binecuvântată și Prea Proslăvită ești, în vecii vecilor. Amin!”. Dimensiunile icoanei sunt de 1/07 m. O caracteristică a acesteia este faptul că icoana, cercetată la microscop, nu prezintă urme de pensulă, acest lucru întărind și confirmând credința cum că Sfintele Fețe au fost pictate miraculos de mâna nepământească.

Prăznuirea acestei icoane are loc în fiecare an, pe data de 12 iulie, cu priveghere de întreaga noapte. Troparul Icoanei Prodromița - „Născătoare de Dumnezeu pururea Fecioară, sfintei și dumnezeieștii icoanei tale cu dragoste și cu credință închinându-ne, o sărutăm mulțumind; căci prin ea celor credincioși dăruiești cu adevărat tămăduiri sufletelor și trupurilor. Pentru aceasta grăim către tine: Slava fecioriei tale, slava milostivirii tale, slava purtării tale de grijă, ceea ce ești una binecuvântată!”...

Stih: „Icoană a Maicii lui Dumnezeu de minuni izvorătoare. A Miresei celei prea curate, cu chipuri dumnezeiești. Celor ce te roagă să le fii acoperământ și păzitoare. De toate ispitele și de nevoi să-i mântuești.

Dându-le dar și vindecare de toate boalele. Și a dobândi prin tine toate cererile!”...

„Muntele Athos nepărăsind, în România ca într-un pământ al făgăduinței ai venit preacurat chip al Fecioarei... Poporul creștin se bucură și cu lacrimi duhovnicești sărutându-te îți strigă cu credință: nu ne lăsa pe noi robii Tăi în viforul ispitelor!”... (Slava la icoana Maicii Domnului Prodromița).

MAICA DOMNULUI - ÎMPĂRĂTEASA CERULUI ÎNTRE SFINȚI

În altă ordine de idei, în paginile și rândurile următoare, vom evidenția învățătura Bisericii Ortodoxe cu privire la Maica Domnului, care ocupă un loc foarte important în învățătura, credința și spiritualitatea noastră, răsăriteană, deoarece stă în strânsă legătură cu învățătura despre Iisus Hristos și despre mântuirea neamului omenesc, despre împăcarea omului cu Tatăl ceresc. Unghiul, perspectiva din care vom aborda acest lucru va fi una filocalică, căci referirile explicite din Filocalie la adresa Maicii Domnului sunt puține la număr, destul de succinte, însă foarte clare și deosebit de grăitoare.

Cu alte cuvinte, Părinții filocalici au meditat adânc și profund, încă de la bun început, asupra semnificațiilor ascunse referitoare la Maica Domnului.

Cu toate că nu-și propun să dezvolte pe această temă studii sistematice de dogmatică, Părinții filocalici ne-au transmis învățături însemnate, prin scrierile și cuvântările lor, de laudă către „preaneprihănită și preacurata Fecioară” (Sf. Simeon Noul Teolog, Cuvântări morale, cuv. 9, în col. Filocalia, vol. 6).

Când vorbesc despre Maica Domnului, Părinții folosesc cuvintele cele mai bogate în cuprins, de o rară frumusețe poetică și profundă teologie, iar toată această bogăție și frumusețe nu pot fi înțelese decât duhovnicește, prin acceptarea paradoxalului, miraculosului, așa cum au fost transmise Bisericii prin Sfânta Tradiție. Scrisul lor, deși pare, nu este hiperbolic, nu este țesut din exagerări poetice, pentru că nu exprimă mai mult decât este ea în realitate, toate evenimentele scripturistice din viața Sfintei Fecioare intrând în sfera neobișnuitului, care covârșește cuvântul și gândul. Astfel, cuvintele Părinților sunt imne de laudă și de mulțumire către Maica Domnului sau cuvinte adresate ucenicilor pentru a le spune ceea ce de-a dreptul nu se poate spune. Tocmai de aceea, înainte de a începe laudele sale către Maica Domnului, în imnele scrise de el, Sf. Efreim Sirul se ruga către dânsa așa: „Gura mea este prea mică ca să pot vorbi despre tine și limbă nu am ca să arăt tainele tale. Nu am glas și cuvânt ca să povestesc frumusețea ta. Poruncește-mi ca să spun despre tine!”.

Pentru a se apropia cineva de sfințenia celei mai cinstite decât heruvimii, se cere, înainte de toate, curăție, sfințenie. Pentru a vorbi despre cea care însușește toată taina teologiei, este necesară o minte de teolog.

Deci, singurii în măsură să ne învețe despre Născătoarea de Dumnezeu, prin toate descoperirile minunilor celei mai mărite fără de asemănare decât serafimii, sunt sfinții, care, prin curăția lor, au dobândit „minte de Dumnezeu” (I Cor., 2, 16). Acest lucru le cuprinde pe toate. Altfel spus, Maica Domnului este așezată în vârful piramidei creaturii, este cea mai înaltă din toată făptura văzută și nevăzută, pentru că ea nu numai că este mai slăvită decât toți oamenii, ci este „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii”. Ea este cu adevărat plină de daruri ale sufletului și ale trupului.

Prin urmare, Maica Domnului este **„Stăpâna și Împărăteasa și Doamna tuturor sfinților, iar**

sfinții toți sunt slujitorii ei, precum Maica este a lui Dumnezeu. Pe de altă parte, sunt fiii ei, întrucât se împărtășesc din preacuratul trup al Fiului ei”.

Dincolo de toate acestea, pentru ca Fiul lui Dumnezeu să poată coborî printre oameni, să vină în maximă apropiere de ei și să-și asume firea urmașilor lui Adam pentru a o înnoi dinăuntru, El trebuia să găsească în cuprinsul lumii create un vas ales apt de a deveni receptacul divinității și de a zămisli un fiu preacurat al cărui ipostas avea să fie Însuși Logosul divin.

Fecioară și Maică, Făptură Umană și Mamă a Celui ce este Dumnezeu, fiică muritoare să nască pe Dumnezeu Cel fără de început, sunt paradoxuri pentru necredincioși. Dar ceea ce la oameni este cu neputință, la Dumnezeu este cu putință, legile firii sunt biruite. Fecioara Maria ia în pântece de la Duhul Sfânt și naște pe Dumnezeu - Fiul.

Cu alte cuvinte, Fecioara Maria este Născătoare de Dumnezeu pentru că Dumnezeu - Cuvântul s-a întrupat și s-a făcut om și S-a unit la zămislire cu templul (umanitatea) pe care l-a luat din ea. Și, totuși, Nașterea lui Iisus Hristos din Fecioara Maria depășește orice altă minune, cum ne încredințază Petru Damaschinul spunând: „Și nimeni nu poate întreba despre ale Tale. Pentru că sunt mai presus de minte, fire și de înțelegere”. Credinciosul o venerază cu acea conștiință că, cinstind-o pe ea, îl preamărim pe Iisus Hristos. Preasfânta Fecioară s-a bucurat de o cinstire deosebită din partea credincioșilor încă din timpul vieții, deoarece persoana ei a fost mereu asociată în chip firesc cu cea a divinului Mântuitor.

În concluzia și încheierea acestui material vom reține faptul că suntem îndemnați, permanent, de către Părinții filocalici să cinstim, neîncetat și neconținut, pe Împărăteasa Cerului, urmând-o deplin în smerenie și supunere până să facem ceea ce și ea a făcut, ca să ne putem învrednici de înfierea ei.

